

αεροπλάνο

αεροπλάνο, το, ουσ. [*<*γαλλ. *aéroplane* *<*αρχ. *ἀερόπλανος* (= που περιπλανιέται στον αέρα) *<*αερο- + *πλανῶμαι*], το αεροπλάνο. Υποκορ. **αεροπλανάκι, το**, μικρό ομοίωμα αεροπλάνου από μέταλλο, πλαστικό ή αυτοσχέδια κατασκευή από χαρτί, που χρησιμοποιείται από τα παιδιά για παιχνίδι: «στα γενέθλιά του, ο πατέρας του του έκανε δώρο ένα αεροπλανάκι || έσκιζε τα φύλλα του τετραδίου του, τα έκανε αεροπλανάκια και τα πετούσε απ' το παράθυρό του στο δρόμο»·

- *έγινε αεροπλάνο*, εκνευρίστηκε, θύμωσε πάρα πολύ: «του είπαν πως ο αδερφός του γυρνούσε μεθυσμένος στους δρόμους κι έγινε αεροπλάνο»· βλ. και φρ. *έγινε αεριωθούμενο*, λ. *αεριωθούμενο*·

- *κατεβάζω τ' αεροπλάνο*, το προσγειώνω: «παρόλη την ομίχλη που είχε στο αεροδρόμιο, ο κυβερνήτης κατέβασε τ' αεροπλάνο»·

- *με πειράζει τ' αεροπλάνο*, βλ. φρ. *με πιάνει τ' αεροπλάνο*·

- *με πιάνει τ' αεροπλάνο*, μου προξενεί ναυτία: «εγώ θα 'ρθω με το τρένο, γιατί με πιάνει τ' αεροπλάνο»·

- *μη φας, θα 'χουμε φτερούγες απ' αεροπλάνο*, βλ. λ. *φτερούγα*·

- *σηκώνω τ' αεροπλάνο*, το απογειώνω: «ο κυβερνήτης έδωσε όλη την ισχύ στις μηχανές και σήκωσε τ' αεροπλάνο»·

- *το 'κανε αεροπλάνο (ενν. το αυτοκίνητό του)*, ανέπτυξε όλη τη δυνατή ταχύτητα. (Λαϊκό τραγούδι: **καν' τ' αμάξι αεροπλάνο**, *αν αργήσω την αγάπη μου τη χάνω*)·

- *τον έκανε αεροπλάνο, α.* τον εκνεύρισε, τον θύμωσε πάρα πολύ: «του είπε πως έχασε πάλι η ομαδάρα του και τον έκανε αεροπλάνο». Ίσως από το θόρυβο που προκαλεί το αεροπλάνο κατά τη στιγμή της απογείωσής του ή όταν πετάει σε χαμηλό ύψος και που είναι εκνευριστικός. **β.** του προκάλεσε μεγάλη χαρά. (Λαϊκό τραγούδι: *ένα σου φιλάκι φτάνει, αεροπλάνο να με κάνει*). Ίσως από το ότι το αεροπλάνο πετάει, όπως «πετάει κάποιος από τη χαρά του»·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας